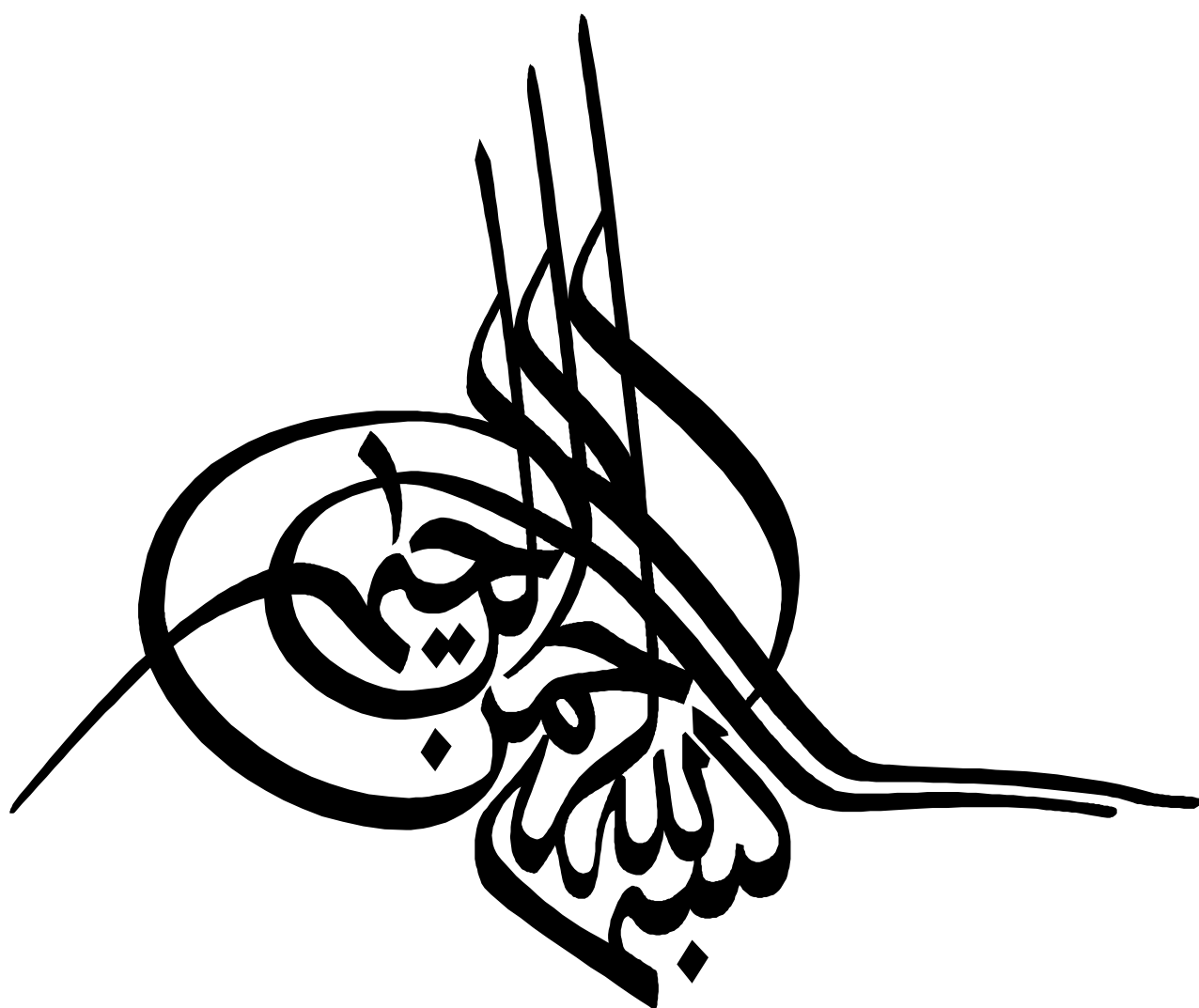

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمه الزهراء (سلام الله علیها) خوراسگان

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

تبیین نقش بلاغت در تفسیر گزیده‌ای از آیات

اعتقادی و اخلاقی

استاد راهنما:

سرکار خانم مینا سادات حسینی

استاد داور:

جناب آقای موسوی زاده

پژوهشگر:

اکرم شایسته قهفرخی

تابستان ۱۳۹۶

تحمیدیه

حمد و سپاس مخصوص خداوندی است که اگر بندگان را از شناختن سپاسگزاری خود بر نعمت‌های پی در پی که به آنها داده است و بخشش‌های پیوسته‌اش که بر آنها تمام گردانیده است، باز می‌داشت آنها نعمت هایش را صرف می‌کردند و روزیشان گسترده می‌شد ولی شکر نمی‌کردند و در این صورت از مرز انسانیت به حیوانیت روی می‌آوردند.

سپاس مخصوص خدایی است که خود را به ما شناساند و شکر خود را به ما الهام کرد و درهای پروردگارش را به روی ما گشود و ما را به سوی توحید خالص خود راهنمایی کرد و از شک و کجروی در کار خود دور کرد.

سپاس بی‌کران پروردگار یکتا را که هستیمان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

تقدیم به

کسی که علوم ادبی با سر انگشت اشارتش شکل گرفته و ادبای اسلامی، افتخار ریزه خواری خوانش را دارند؛ همو که باب علم پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم) بود و فرمود: «ای کمیل! در این سینه علم زیادی نهفته شده»، اما کسی را نیافت تا آن را نزدش به ودیعت گذارد.

آن که خود سید الاوصیا بود و همسر سرور زنان دو عالم. دو فرزندش نیز سید جوانان بهشت- اند. او مفسر آیه آیه قرآن بود و کردارش تفسیر قرآن و خود، قرآن ناطق بود. هر کس پای منبرش می نشست، سخت تحت تأثیر قرار می گرفت. نصیحت هایش دل ها را می لرزاند و اشک ها را جاری می ساخت. کدام دل است که خطبه هایش را بخواند یا گوش دهد و به لرزه درنیاید؟

تقدیم به او که مظلوم بود و مظلوم زیست و مظلومانه به شهادت رسید...

تقدیر و تشکر

خداوندا اگر چه توان شمارش نعمت‌هایت را نداریم، اما خود فرمودی اگر تو را سپاس گوئیم، نعمت خود را می‌افزایی. براین اساس، برخورد لازم می‌بینم از مدیریت محترم سرکار خانم نعمت بخش، معاونت محترم پژوهش سرکار خانم شکرانی پور و استاد ارجمندم سرکار خانم حسینی که راهنمایی این پایان نامه را با تمام مشاغل علمی برعهده گرفتند، تشکر کنم. از خداوندمنان توفیق روز افزون تمام اساتید دل سوز گرانمایه حوزه علمیه را خواهانم.

همچنین از پدر و مادر مهربانم که در تمام مراحل این پژوهش زمینه آرامش روحی من را فراهم کردند و از همسر صبورم که در تدوین این صفحات مرا یاری نمودند، سپاس گزارم.

نهایت تشکر و قدردانی را دارم از دوستان عزیزم به خصوص سرکار خانم سلیمانی که مشوق و راهنمایم بودند. امیدوارم که به لطف الهی بتوانم نمی از یم محبتشان را جبران کنم.

پیشهادات

به خود و همه طلاب حوزه‌های علمیه پیشنهاد می‌کنم که با تأمل کردن در قواعد ادبی و تطبیق آن بر آیه‌های قرآن با دید بازتری به قرآن نگاه کنند چرا که طلاب به خاطر آشنا بودن نسبی با علوم قرآنی می‌توانند حداقل خود پی به معجزه بودن کلام الهی از جنبه ادبی ببرند و به شنیده‌ها اکتفا نکنند.

منابع

* قرآن کریم: ترجمه محمد رضا صفوی، چاپ اول، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۸

- منابع فارسی

- ۱- جعفری فشارکی، ولی الله، بلاغه المیزان، چاپ اول، اصفهان: انتشارات حدیث راه عشق، ۱۳۹۱.
- ۲- جوادی آملی، عبدالله، تفسیر تسنیم، چاپ پنجم، قم: انتشارات اسراء، ۱۳۸۴.
- ۳- _____، توحید در قرآن، چاپ دوم، قم: انتشارات اسراء، ۱۳۸۵.
- ۴- خامه گر، محمد، ساختار هندسی سوره‌های قرآن، چاپ دوم، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۶.
- ۵- رضوانی، علی اصغر، امام شناسی و پاسخ به شبهات، چاپ پنجم، قم: نشر مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۹.
- ۶- رمضان‌ی، رضا، آراء اخلاقی علامه طباطبایی، چاپ اول، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۸.
- ۷- زمخشری، محمود بن عمر، تفسیر کشاف، مسعود انصاری، چاپ اول، تهران: انتشارات ققنوس، ۱۳۸۹.
- ۸- سعیدی مهر، محمد، کلام اسلامی، چاپ هشتم، قم: نشر طه، ۱۳۹۰.
- ۹- سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، ترجمه الاتقان فی علوم القرآن، مترجم: مهدی حائری قزوینی، چاپ سوم، تهران: امیر کبیر، ۱۳۸۰ ه.ش.
- ۱۰- طالقانی، محمود، پرتوی از قرآن، چاپ چهارم، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۲ ه.ش.

- ۱۱- طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، ترجمه محمد باقر موسوی همدانی، چاپ پنجم، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
- ۱۲- طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان، ترجمه علی کرمی، چاپ اول، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰.
- ۱۳- عرفان، حسن، کرانه‌ها (شرح مختصر المعانی)، چاپ سوم، قم: انتشارات هجرت، ۱۳۸۴.
- ۱۴- عشایری منفرد، محمد، جزوه بلاغت کاربردی، دفتر اول، قم: جامعه الزهرا.
- ۱۵- علوی مهر، حسین، روش‌ها و گرایش‌های تفسیری، چاپ دوم، قم: انتشارات اسوه، ۱۳۸۹.
- ۱۶- فضل‌ی، عبدالهادی، ترجمه و توضیح تهذیب البلاغه، ترجمه علی حسینی، چاپ دوم، قم: انتشارات دارالعلم، ۱۳۸۰.
- ۱۷- قاسمی، حمیدمحمد، جلوه‌هایی از هنر تصویر آفرینی در قرآن، چاپ اول، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۷.
- ۱۸- قرشی، اکبر، قاموس قرآن، چاپ ششم، تهران: دارالکتب السلامیه، ۱۳۷۱ ش.
- ۱۹- محمدی، حمید، آشنایی با علوم بلاغی، چاپ هفتم، قم: نشر هاجر، ۱۳۹۴.
- ۲۰- مصباح یزدی، محمد تقی، اخلاق در قرآن، چاپ هفتم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۲.
- ۲۱- _____، فلسفه اخلاق، تحقیق و نگارش: احمدحسین شریفی، چاپ اول، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۹.
- ۲۲- معرفت، محمد هادی، تفسیر و مفسران، چاپ اول، قم: موسسه فرهنگی التمهید، ۱۳۸۰.
- ۲۳- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۷۵.

۲۴- مکارم شیرازی، ناصر، الامثل فی تفسیر کتاب الله المنزل، ترجمه و تلخیص: محمد علی آذر شب، چاپ اول، قم: مدرسه امام علی بن ابی طالب، ۱۴۲۱ ه.ق.

۲۵- _____، تفسیر نمونه، چاپ دهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱.

۲۶- _____، پیام قرآن، چاپ نهم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.

۲۷- میرجلیلی، علی محمد، تأثیر قرآن در پیدایش و پیشرفت علوم ادبی، چاپ دوم، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۹.

۲۸- نجارزادگان، فتح الله، بررسی تطبیقی تفسیر آیات ولایت در دیدگاه فریقین، چاپ پنجم، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰.

۲۹- الهاشمی، احمد، ترجمه و شرح جواهر البلاغه، مترجم حسن عرفان، چاپ چهارم، قم: نشر بلاغت، ۱۳۸۲.

- منابع عربی

۳۰- ابن عاشور، محمد طاهر، تفسیر التحرير و التنویر، چاپ اول، بیروت: موسسه التاریخ العربی، ۱۴۲۰ ه.ق.

۳۱- ابن فارس، احمد بن فارس، معجم مقاییس اللغة، بیروت: دارالحیاء التراث العربی، ۱۴۲۹ ق.

۳۲- ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، چاپ سوم، بیروت: دار صادر، ۱۴۱۴ ق.

۳۳- آلوسی، محمود بن عبدالله، روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم و السبع المثانی، چاپ اول، بیروت: دار الکتب العلمیه، منشورات محمد علی بیضون، ۱۴۱۵ ه.ق.

۳۴- درویش، محی الدین، اعراب القرآن الکریم و بیانه، چاپ چهارم، حمص: الارشاد، ۱۴۱۵ ه.ق.

۳۵- راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین، المفردات فی غریب القرآن، تحقیق صفوان عدنان داودی، چاپ اول، بیروت: دارالعلم الدار الشامیة، ۱۴۱۲ق.

۳۶- الزبیدی، محمد مرتضی، تاج العروس، لبنان: منشورات مکتبة الحیاء، بی تا.

۳۷- سید قطب، فی ظلال القرآن، چاپ سی و پنجم، بیروت: دار الشروق، ۱۴۲۵ ه.ق.

۳۸- شریف الرضی، محمد بن حسین، تلخیص البیان فی مجازات القرآن، الطبعة الاولى، بی جا، مؤسسه الطبع و النشر و زاره الثقافه و الارشاد الاسلامی، ۱۴۰۴ ه.ق.

۳۹- صافی، محمود، الجدول فی إعراب القرآن و صرفه و بیانه مع فوائد نحویة هامة، چاپ چهارم، دمشق: دار الرشید، ۱۴۱۸ ه.ق.

۴۰- طریحی، فخر الدین، مجمع البحرین و مطلع النیرین، تهران: کتابخانه مرتضوی، ۱۳۸۶

۴۱- فخر رازی، محمد بن عمر، التفسیر الکبیر، چاپ سوم، لبنان- بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۲۰ ه.ق.

۴۲- فراهیدی، خلیل بن احمد، ترتیب کتاب العین، قم: اسوه، ۱۴۱۴ق.

۴۳- فیومی، احمد بن محمد، المصباح المنیر، تصحیح محمد یحیی الدین، بی جا، بی نا، ۱۳۴۷ق.

۴۴- قمی مشهدی، محمد بن محمد رضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸ ه.ش.

۴۵- مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۶۰ ش.

۴۶- موسوی سبزواری، عبدالاعلی، مواهب الرحمن فی تفسیر القرآن، چاپ دوم، بی جا، دفتر سماحه آیت الله العظمی السبزواری، ۱۴۰۹ ه.ق.